

Andreas Gottfried Ammon

Programma Ultimis Honoribus ... Clarae Sophiae Tübingiae, B. Dn. M. Matthiae Decenii, Superintendentis Et Concionatoris Aulici ... Relictae Viduae, d. XV. Febr. Pio Ritu Sepeliendae Publice Scriptum, Studiosamq[ue] Iuventutem Regii Gymnasii Carolini Ad Celebrandas Exsequias Solenniter Invitans : [P. P. Stetini, a. d. XVI. Kal. Martias Anno MDCLXII.]

Stetini: Starckius, [1662]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn77741869X>

Druck Freier Zugang

Ammon, A. G.,
in C. S. Tübing,
vid. M. Decenii.
Stett. 1662.

PROGRAMMA

ULTIMIS HONORIBUS

PIÆ NOBILISSIMÆQ; MATRONÆ

CLARÆ SOPHIÆ

TÜBINGIÆ,

B.DN. M. MATTHIÆ

DECENII,

SUPERINTENDENTIS ET CON-

CIATORI AULICI, REGIIQ; CON-
SISTORII ASSESSORIS,

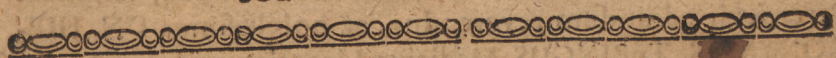
RELICTÆ VIDUÆ,

FEBR. PIO RITU SEPELIENDÆ

PUBLICE SCRIPTUM,

STUDIOSAMQ; JUVENTUTEM REGII GYMNASII CAROLINI

AD CELEBRANDAS EXSEQVIAS
SOLENNITER INVITANS.

STETINI,

Typis DANIELIS STARCKI, Reg. Gymn. CAROLINI Typogr.

Rektor Gymnasii CAROLINI

Andreas Gothofredus Ammon,

SS. Theol. Licent. ac P. P. Ordin.

STUDIOSÆ JUVENTUTI S.

UT nihil est homini morte certius, ita nihil eadem horâ mortis incertius esse voluit sapientissimus vitæ necisq; arbiter. Idem tamen, ne quis habeat, de quo possit jure conqveri, amicorum & familiarium obitu identidem superstites de migrando commonefacit. Vel cujus in præsentia supremis honoribus monumentum rogati exigimus, pia matrona & nobilissima, Ecclesiæ hujus quondam Antistitis inter præcipuos, relicta vidua, sicut ipsa nuper æternam est requiem nacta; ita liberos ac propinquos, quantumvis hodiè mœstissimos, & omnes deniq; bonos beatæ migrationis ex hac vita, itidem, cum Deo visum fuerit, ineundæ monet, quæ illos quidem spes unicè consolatur.

Nata fuerat autem CLARA, quam dicimus, SOPHIA TÛBINGIA, Magdeburgi, anno hujus seculi uno & vicesimo, a. d. VI. Kal. Februarias nobili honestissimaq; familia. Parens, vir admodum reverendus, ac nobilissimus DN. HIERONYMUS TÛBINGUS, Medicinæ Licentiatus, idemq; Ecclesiarum Collegiatarum S. Gangolphi & sub Aula, ibidem Canonicus & Senior, peregrinationibus utiliter institutis non mediocrem

diocrem sibi prudentiæ famam compararat. Erat is CONRADI filius, quem Romanus Pontifex, cujus florebat gratiâ, tribus donarat sacerdotiis, ut esset ad S. Nicolai, ad S. Sebastiani, & Neapolitanæ deniq; apud Magdeburgenses Ecclesiarum Canonicus. Venerabilis hic nobilissimusq; vir, claris idem, quorum hic nomina recensere nihil attinet, ortus majoribus, ex CLARA de DÖREN, egregia foemina, quæ postea Consuli Magdeburgensium PIBERLINGIO nupta est, illum, quem diximus, piè defunctæ parentem suscepit. Nec minus illi nobile maternum genus obtigerat. Etenim ELISABETHA ALEMANNIA, CLARÆ SOPHIÆ mater, primùm Amplissimi, nobilissimiq; Viri, DN. JOHANNIS DREIERI, J. U. D. postea Dn. Licent. TÜBINGII conjux, prognata fuerat strenuo nobilissimoq; viro, HENRICO ALEMANNIO, Hæreditario in *Wensebeck & Rodense* Centurione, cujus in obsidione Brunovicensi illa, quæ sub hujus initium seculi accidit, virtus potissimum emicuit, Patre; Matre CATHARINA, filia viri Amplissimi, JOACHIMI TIMMII, cujus ad Giffhornam, nobile ac munitum agri Lünæburgici oppidum prædia, cæteraq; divitiarum partes celebrantur. Atq; his quidem illa natalibus orta felix habeatur sanè, quando consentaneum est, bonos oriri ex bonis: Sed felicior tamen fuit infinitis partibus, cum piâ parentum curâ sanctissimo adsperis lavacro DEI filia adoptaretur. Illis igitur debuit, quod suo sexu, Christi que præcipuè nomine dignis studiis, simul ac per ætatem liceret, innutrita, vitæ se purè eleganterq; degendæ maturè præparare didicit, quodq; familiam ducit, Deo in adversis, quæcunq; inciderent, unicè confidere. Puella fuit decennis, cum venisset civitati patriæ *summa dies & ineluctabile tempus*, multorum illud literis sermonibusq; celebratum. Notum est enim Magdeburgense exfidium, quo urbem pulcherrimam anno hujus seculi trigesimo primo Tillianus miles evertit. Fuerat illa septem quasi integris seculis inter præcipuas Germaniæ civitates ab
Impp.

Imp. HENRICI Aucupis & OTTONIS I. temporibus maxime conspicua. Cum enim sex Archiepiscoporum sedes seu Metropoles constitutæ essent in Germania, Moguntina, Magdeburgensis, Trevirensis, Coloniensis, Salisburgensis, & Bremensis, quibus singulis certi subessent Episcopatus; Moguntina quidem diœcesin amplissimam ac duodecim Episcopatus est sortita, Magdeburgensem verò Ecclesiam OTTO I. consensu Papæ Rom. & Concilii Ravennatis Primatu aut suprema jurisdictione ornavit, primumq; Archiepiscopum constituit S. ALBERTUM ex Trevirensi Cœnobio S. Maximini evocatū, quem eundem BENEDICTUS VI. Papa literis ad Germaniæ Archiepiscopos datis Patriarcham Germaniæ nuncupat. Huic idem Imperator adjunxit Collegium Canonorum, quod WEDEKINDUS Saxonum Rex à CAROLO M. devictus, & ad Christianam fidem conversus primum instituerat Angariæ in oppido Westphaliæ, HENRICUS I. inde postea Vallerlebiæ, quod oppidum est ditionis Lünæburgicæ, transfulerat; eo, quod facile perspicitur consilio, ut vicinæ ad Salam & Albim gentes Vandalicæ, nuper admodum domitæ, veræq; pietatis studio imbui cœptæ, Magdeburgensis Ecclesiæ Præsuli commendatæ, ex ea quasi officina Doctores idoneos commodius in posterum nanciscerentur. Quod cum sequentibus seculis obliti muneris ac nominis sui Canonici non tam S. Script. Canonem, normam videlicet Christianæ religionis veri; cultus divini, tractarent ac tuerentur, quàm sagineis incumberent aqualiculis, post Reformationis denique tempora accidit, ut ortis Magdeburgi quoq; de proventibus Ecclesiæ disidiis, migraret ex urbe illorum Collegium, Civitas verò ab Imp. proscrip̃ta anno quinqvagesimo superioris seculi gravi obsidione cingeretur. Hoc illa periculum eâ quidem tempestate effugit: octoginta vero annis post obsesa denuo, uti cœperamus dicere, & expugnata est anno abhinc primo & quadragesimo. Quæ tùm fuerit

erit captæ urbis facies, quantaq; rabie in quosvis, nullo sexus, ætatis, innocentia discrimine habito sævitum fit, ferro deniqve ac flammis everfa & vastata sint omnia, id satius lacrymis quam atramento perscribi potuisse, hostes ipsi sunt confessi. Obsidione quidem durante, ut nulla solet esse sola calamitas, amissit parentem beatè defuncta, ipsis Paschalibus feriis mortuum. Superstitēs erant mater & avia; sed quo pacto consilii expertes ipsæ, tantisq; exanimatæ terroribus filiolæ saluti consulere-
rent? Præsto igitur fuit divina bonitas rebus desperatissimis, cumq; miscerentur omnia rapinis, cædibus & incendiis, ad supra etiam foedisimasq; libidines abriperentur aliæ, nihil deniqve, ne in sacris quidem Dei templis à militum furore tutum esset, confernatas mulierculas quasi misso tutelari angelo præsentissimis vitæ periculis liberavit. Misertus est enim earum centurio quidam ex Tilliano exercitu, qui captivas eduxit in castra per medias incensæ urbis flammæ iter monstrans, ac postridiè instructas præsidio ad cæteros captivos in oppido Gummern detentos humaniter dimisit. Occuparunt postea urbem dirutam copiæ Svecicæ, quarum se cum præsidio tutas putarent mater & avia, ipsa cum hac filia, ejusqve sorore uterina redierunt isthuc, sed recuperantibus deserta Cæsareis, varios denuò terrores, nec levia pericula debuerunt experiri. Quæ tamen est immensa Dei benignitas, ea prohibuit semper, nequid ei vel propinquis incommodi accideret. Elapsis annis pauculis, anno seculi undevadagesimo, orbata est Matre carissima, cujus luctuosam sibi præcipuè mortem graviter sanè tulit, pro eo ac debuit. Habuit autem interim, quo nomine ageret DEO gratias, qui novum orbæ præsidium ac solatium ostendisset, sorore optima, CATHARINA ELISABETHA DREIERIA pl. Reverendo Viro, DN. CHRISTOPHORO HELMUTH, Pastori Ecclesiæ Eglensis & vicina Diœceseos Superintendenti, Consistoriiq; Halberstadiensis Assessori, paulò ante
Matris

Matris obitum nuptâ. Hunc enim virum quasi parentem esse venerata alterum, quod orbæ sibi paterno semper consilio & ope præsto esset. Per eundem igitur consultum ei denique voluit divina providentia haut paulò commodiùs, quando plurimùm Reverendus, amplissimusque Vir, DN. M. MATTHIAS DECENIUS, eo tempore Superintendens Generalis Ecclesiarum castrensiùm in Regio Svecorùm exercitu, quadriennio post prioris Conjugis obitum hanc sibi matrimonio jungi petiit, consentientibusque propinqvorùm, affinis præcipuè ac sororis suffragiis, impetravit. Hamburgum itaque misa præsentibus honestissimis omnium ordinum testibus beate viro est desponsata. Sponso interim transfretandum erat in Syeciam cum exuviis Illustrissimi Herois JOHANNIS BANNERII, Rix. M^{ris}. Regnorumque Sveciæ quondam Campi-Mareschalli. Reversus ille anno hujus seculi XLII. nuptias habuit Hamburgi Dominica III. post Epiphaniã, vota solennia faciente Venerando Ministerii Seniore, D. JOHANNÈ MÜLLERO, Pastore ad D. Petri. Inde postea clementissimo accitu Regiæ CHRISTINÆ huc Stetinum se cum suis contulit, designatus Concionator aulicus & Pastor Ecclesiæ ad S. Othonis, Consistorii denique Ecclesiastici Assessor; quibus ille muneribus fideliter functus est usque ad beatum ex hac vita exitum. Huic igitur fidelissima vitæ socia unius & viginti annorùm connubio juncta, divino beneficio mater est facta liberorùm trium, JOHANNIS MATTHIÆ, U. J. Candidati, DOROTHEÆ SOPHIÆ, decennio abhinc admodùm reverendo, amplissimoque Viro Dno. D. JOACHIMO FABRICIO, Pastori ad D. Mariæ Virg. & Vice-Superintendenti lectæ conjugis, & HENRICI BENJAMIN, qui versatur hodiè inter copias Monasteriensis Episcopi, auditque Optio sub Tribuno militum WEDELIO. Hos illa materno semper amore complexa liberos & ab iisdem & à privignis debito vicissim, liberosque decente cultu ac veneratione honora-

honorabatur, propinquis eadem, vicinis, omnibus denique, quibus innotuit penitus, cara pariter atque honorata. Virtutes enim beatæ Matronæ, nec vulgares illæ, facile bonorum amorem favoremque merebantur; quæ sese cum in cultu divini Numinis, tum in præstandis Marito, liberis, familiæ, & cuiusvis denique, quicum conversaretur, officiis exerebant. Videlicet, cum ab incunabulis Christi nomen esset professa, Deum consuevit venerari serio, omne in ejus ope sibi perfugium collocandum statuens, auditu præterea verbi divini & Sacrosanctæ Eucharistiæ usu non sine summa voluptate animi sapius refecta. Porro cum placido esset mitique ipsa ingenio; & vacavit per se contendendi studio, & aliis, ut concordia potius, quam ferendis studerent litibus, autor fuit. Quantum autem animi magnitudine, sexus imbecillitatem propemodum superante opus ei putemus fuisse tum potissimum, cum orba parente puella videret horrendam istam patriæ cladem, immanesque furiosorum hostium impetus. Neque verò reliqua ejus vita vacavit semper adversis; vel cum lapsum in itinere maritum fracto crure, ætate etiam ingravescente malo hypochondriaco, passionibus colicis, calculo, pluribusque morbis laborantem conjux fida sublevaret, eodemque postea morte abrepto luctuosam viduæ sortem experiretur. Sed illa confisa constanter bonitate divini Numinis, quæcumque inciderunt adversa, feliciter superavit. Cœperat aliquot abhinc mensibus laborare febris quartana, quæ cum sensim vires caperet, in quotidianam & ardentem denique est conversa. Precibus igitur publice privatimque Deo commendata Medicorum quidem consilio adhibuit propulsando morbo remedia; sed naturæ viribus ἀνορεξία & ἀγευρία seu nausea & insomniâ debilitatis vigor omnis periit, finemque instare vitæ ipsa animadvertit. Postridiè Kalendarum Febr. SS. Eucharist. viatico instructa, precibus se totam Deo devovit, liberosque hortata ad concordiam

cordiam collocuta est cum amicis invifentibus de vita fempiterna, cujus cum hac caduca commutanda certâ fpe freta fubitura eſſet mortem libentiſſimè: Quo nomine uti textum ſibi funebrem elegerat ipſa, ita precibus ac ſuſpiriis ultrò & præcuntibus amicis divinam opem piè conſtanterqve flagitare perrexir; quam eandem impetravit deniqve, ac beatam mortem obiit ipſis Nonis Februarii ſub veſperam, annos nata unum & qvinqvagina.

Nos, qvò levando faciat luſtui liberorum generorumqve mœſtiſſimorum, præcipuè Venerandi Domini Collegæ noſtri, exſeqvias ibimus dato ſigno, qvibus & Tu, STUDIOSA JUVENTUS, frequens ac decorè intereris, moriqve toties comonefacta, maturè, ſi ſapis, diſces. VALETE.

P. P.

Stetini, a. d. XVI. Kal. Martias Anno MDC LXII.

honorabatur, propinquis eadem,
quibus innotuit penitius, cara par-
tutes enim beatæ Matronæ, nec vi-
amorem favoremque merebantur
vini Numinis, tum in præstandis
cuius denique, quicum conversar-
delicet, cum ab incunabulis Chr-
Deum consuevit venerari serio, o-
gium collocandum statuens, audi-
Sacrosanctæ Eucharistiæ usu non si-
sapius refecta. Porro cum placi-
nio, & vacavit per se contendendi-
diæ potius, quam ferendis studen-
tâ autem animi magnitudine, sexus
dum superante opus ei putemus fu-
orba parente puella videret horren-
immanesque furiosorum hostium i-
qua ejus vita vacavit semper advers-
nere maritum fracto crure, atate
hypochondriaco, passionibus colici-
bis laborantem conjux fida sublevare
te abrepto luctuosam viduæ sortem
fisa constanter bonitate divini Num-
adversa, feliciter superavit. Cœpera
laborare febrî quartana, quæ cum sen-
dianam & ardentem denique est conve-
blicè privatimque Deo commendata
filio adhibuit propulsando morbo r-
bus *ἀνορεξία* & *ἀσπυρία* seu nausea &
gor omnis periit, finemque instare
Postridiè Kalendarum Febr. SS. Eu-
precibus se totam Deo devovit, lib-

...nibus denique,
...onorata. Vir-
...facile bonorum
...um in cultu di-
...ris, familiæ, &
...exerebant. Vi-
...esfet profesfa,
...ope sibi perfu-
...verbi divini &
...oluptate animi
...ique ipsa inge-
...is, ut concor-
...or fuit. Quan-
...tem propemo-
...tissimum, cum
...patriæ cladem,
...eque verò reli-
...lapsum in iti-
...vescente malo
...uribusq; mor-
...e postea mor-
... Sed illa con-
...q; inciderunt
...ninc mensibus
...eret, in quoti-
...bus igitur pu-
...quidem con-
...dnaturæ viri-
...debilitatis vi-
...animadvertit.
...co instructa
...tata ad con-
...cordiam

